

Nietige en vernietigbare afspraken in het arbeidscontract

U heeft niet de vrijheid om de arbeidsovereenkomst volledig naar eigen smaak te formuleren. De werknemer en u zijn immers aan bepalingen uit de wet en cao gebonden. Als u in het contract afspraken maakt die in strijd zijn met de wet of cao, kunnen deze nietig of vernietigbaar zijn. Nietig en vernietigbaar zijn geen synoniemen. In dit artikel leert u het verschil.

In het Nederlandse recht komt zowel de term 'nietig' als de term 'vernietigbaar' voor. Deze begrippen moet u niet met elkaar verwarren. Een nietige afspraak is een afspraak die nooit rechtsgeldig is geweest. Een vernietigbare afspraak is een afspraak die wel rechtsgeldig bestaat, maar die op verzoek van één van de partijen alsnog ongeldig is. Om een vernietigbare afspraak te vernietigen is dus een actie vereist. Het effect na de vernietiging is uiteindelijk vrijwel hetzelfde als bij een nietige afspraak: de afspraak is ongeldig.

Afspraak vernietigen

U kunt een afspraak in een arbeidsovereenkomst vernietigen door dat mondeling of schriftelijk te melden bij de werknemer. Meestal zal het echter achterom zijn: de werknemer vernietigt een afspraak. Ook kunt u een vordering instellen om de afspraak te vernietigen. Dat moet wel binnen een bepaalde termijn. Doet u dat niet, dan [verjaart of vervalt \(verdiepingsartikel\)](#) uw mogelijkheid om de afspraak te vernietigen. De afspraak staat dan definitief vast. Naast een enkele bepaling kan ook een hele arbeidsovereenkomst vernietigbaar zijn. Dit is bijvoorbeeld het geval als de overeenkomst op basis van [een wilsgebrek \(verdiepingsartikel\)](#) tot stand is gekomen. Wilsgebreken zijn bedreiging, bedrog, misbruik van omstandigheden of dwaling.

De nietigheid van een afspraak kan niet vervallen om de simpele reden dat de afspraak nooit geldig is geweest en dus niet mag bestaan. U kunt wanneer u maar wilt uw contractpartij op het feit wijzen dat de afspraak geen werking heeft, omdat die nietig is.

Nietige afspraken

In de wet is bepaald of een afspraak nietig of vernietigbaar is. Een afspraak in strijd met de wet, goede zeden of openbare orde is nietig. Meestal is enkel een afspraak uit een arbeidsovereenkomst nietig; de rest van de afspraken blijft gewoon overeind. Soms is een hele arbeidsovereenkomst nietig. Een overeenkomst waarin u bijvoorbeeld afspreekt dat u iemand in dienst neemt om een moord of mishandelingen te plegen is een (hopelijk fictief) voorbeeld hiervan.

In strijd met de wet betekent in strijd met [een dwingendrechtelijke bepaling \(V&A\)](#). Van dwingendrechtelijke wettelijke bepalingen mag niet afgeweken worden.

Daarnaast geldt in principe dat een bepaling uit de arbeidsovereenkomst nietig is als deze strijdig is met een cao-bepaling. De cao gaat boven de arbeidsovereenkomst. Als u wel mag afwijken van de wet of van de cao, is dat meestal aangegeven in het betreffende artikel. Verder kan een afspraak vernietigbaar zijn in plaats van nietig. Dit is dan vermeld in de wettelijke bepaling.

Voorbeelden van nietige afspraken

Een loonafpraak die onder het minimumloon ligt, is bijvoorbeeld nietig. De gemaakte afspraak geldt dan niet en de werknemer heeft in ieder geval recht op het wettelijk minimumloon.

Verder kunt u bijvoorbeeld als werkgever niet met uw werknemer afspreken dat uw werknemer afziet van ontslagbescherming of dat u afziet van het afdragen van loonbelasting en sociale premies.

Er zijn ook nietige afspraken waar werkgevers soms wat minder bedacht op zijn, maar die evengoed nietig zijn. Voorbeelden hiervan zijn foutieve afspraken over het proeftijdbeding en het concurrentiebeding.

Bepaling in contract nietig door cao-afspraken

Een werknemer was warehouse administrator bij Office Depot. Op de arbeidsovereenkomst was de cao voor de Boekhandel en Kantoorvakhandel van toepassing. In de arbeidsovereenkomst was met betrekking tot reiskosten bepaald dat de werknemer een forfaitaire vergoeding kreeg van maximaal € 145 per maand.

In de cao was echter bepaald dat de reiskosten werden vergoed op basis van het fiscaal onbelast te vergoeden bedrag per kilometer. De werknemer stapte naar de rechter om de niet vergoede reiskosten alsnog betaald te krijgen. Die gaf hem gelijk.

De zinsnede 'het fiscaal onbelast te vergoeden bedrag per kilometer' moest volgens de rechter namelijk worden uitgelegd als het maximale vrije fiscale deel van de vergoeding: € 0,19 per kilometer dus.

Reiskostenbeding

De afspraak uit de arbeidsovereenkomst was dus in strijd met de cao. De rechter oordeelde dat het reiskostenbeding uit de arbeidsovereenkomst nietig was en dat de werkgever de niet vergoede reiskosten alsnog conform de cao moest uitbetalen.

Rechtbank Limburg, 24 juni 2015, ECLI (verkort): [5436](#)

Wanneer is een proeftijdbeding nietig?

In de wet staat hoe lang een proeftijd maximaal mag duren. Als uw [proeftijdbeding \(tool\)](#) niet aan de voorwaarden voldoet die in de wet staan, is het een nietig proeftijdbeding. Het gevolg hiervan is dat er helemaal geen proeftijd is overeengekomen: het beding is nietig. Dit staat in artikel 7:652 lid 8 BW.

Wanneer is een concurrentiebeding nietig?

Een [concurrentiebeding \(tools\)](#) is slechts geldig als u een arbeidsovereenkomst sluit voor onbepaalde tijd met een meerderjarige werknemer. Bovendien moet het beding op schrift staan. Als het concurrentiebeding niet voldoet aan deze voorwaarden, is de afspraak nietig (artikel 7:653a BW).

Wel rechtsgeldig is een concurrentiebeding in een tijdelijke arbeidsovereenkomst als u in het concurrentiebeding motiveert dat het noodzakelijk is vanwege zwaarwegende bedrijfs- of dienstbelangen. De rechter kan op verzoek van de werknemer vervolgens weer het beding vernietigen als blijkt dat het beding toch niet noodzakelijk is of als de werknemer onbillijk wordt benadeeld door de afspraken uit het beding.

Wanneer is een arbeidsovereenkomst vernietigbaar?

Een voorbeeld van een vernietigbare overeenkomst is de arbeidsovereenkomst gesloten tussen een werkgever en een werknemer onder de zestien jaar. Als de wettelijke vertegenwoordiger van die werknemer geen toestemming heeft gegeven, is de overeenkomst vernietigbaar.

Zolang de werknemer of de wettelijke vertegenwoordiger geen beroep doet op de vernietiging blijft de arbeidsovereenkomst tussen de werknemer en de werkgever gewoon bestaan. Verder zijn de volgende afspraken voor de werknemer vernietigbaar:

- een afspraak waarbij u een ruimere bevoegdheid krijgt om kosten te verrekenen met het loon van de werknemer dan wettelijk is toegestaan;
- een afspraak die afwijkt van de wettelijke regels over het tijdstip van uitbetaling.

Dit verdiepingsartikel is tot stand gekomen in samenwerking met [Wybenga Advocaten](#)

Dit is een artikel van de redactie van HR Rendement

HR Rendement is dé informatiebron voor HR-professionals die hun organisatie verder willen helpen. De insteek is: hoe kan een HR-adviseur, HR-medewerker of andere HR-specialist bijdragen aan een beter rendement van personeel en arbeid? HR Rendement behandelt onderwerpen zoals wijzigingen in wet- en regelgeving, ontwikkelingen in het arbeidsrecht, fiscaal voordelige beloningsvormen, arbeidsvoorwaarden, arbeidsomstandigheden, personeelssubsidies en de inzet van HR-instrumenten en personeelsdata.

De onafhankelijke en ervaren redactie van HR Rendement zit bovenop het nieuws en vertelt u als eerste wat deze ontwikkelingen zijn. Altijd in heldere taal en met een praktische insteek, zodat u de informatie direct kunt vertalen naar uw eigen werksituatie. HR Rendement is daarnaast multimediaal. De voor uw vakgebied relevante informatie verschijnt:

- ✓ dagelijks op het digitale platform Rendement Online, waar u onder meer het laatste nieuws, checklists, rekentools, maatwerkbrieven en verdiepingsartikelen tot uw beschikking heeft;
- ✓ wekelijks gebundeld in een e-mailnieuwsbrief;
- ✓ maandelijks in het vakblad HR Rendement, boordevol nieuws en achtergrondartikelen, digitaal en op de mat;
- ✓ tweemaandelijks in een handzaam themadossier: een pocketboekje dat iedere editie een complex onderwerp uitdiept.

Rendement is een succesvolle uitgeverij van met name praktische vakbladen en digitale ondersteuning.

Het assortiment bestaat uit een crossmediaal portfolio: van printuitgaven zoals magazines en themadossiers tot online ondersteuning in de vorm van digitale naslagwerken, e-nieuwsbrieven, een vragenservice en tools.

www.rendementuitgeverij.nl